

4. Федчишин О. М., Мохун С. В. Тестові завдання міжпредметного змісту для формування природничо-наукової компетентності учнів на уроках фізики / *Фізико-математична освіта. Науковий журнал*. Суми, 2020. Випуск 1(23). С. 123–133.

5. Федчишин О. М., Мохун С. В. Методичні особливості застосування комп'ютерного моделювання при вивченні фізики. *Збірник тез за матеріалами II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції та з нагоди святкування 30-річчя кафедри інформатики та методики її навчання*. Тернопіль Осадца Ю. В. 2018. С. 220–227.

6. Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/%201123> (дата звернення 1.11.2020).

7. Фізика в школі. URL: <https://www.vascak.cz/> (дата звернення 1.11.2020).

МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ВИЩОЇ ШКОЛИ: ВИКЛИКИ ТА РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Ороновська Лариса Дмитрівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, lorikulya@gmail.com

Проблема виховання студентів вищих навчальних закладів залишається сьогодні актуальною у контексті змін парадигми освіти у ХХІ столітті та досягнень сучасної гуманітарної науки про людину як найвищу суспільну цінність і методика музичного мистецтва вищої школи – не є винятком цього процесу.

Інтеграційні процеси, сучасні інноваційні технології та методи навчання що відбуваються в Україні, європо-центричність, пробудження громадянської і громадської ініціативи, виникнення різних громадських рухів, міграційні зміни всередині суспільства, ідентифікаційні та реідентифікаційні процеси в особистісному розвитку кожного українця, відбуваються на тлі сплеску прояву патріотичних почуттів, інтересу і нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу та народів світу [2, с. 28–36].

Досліджуючи проблему видозміни мистецького напрямку констатуємо, що основними складовими музичного виховання є толерантність, комунікація та ідентичність, то питання анкети були поділені на блоки, які стосувалися кожної складової мистецького виховання та музики як засобу виховного впливу на особистість.

Так, питання першого блоку стосувалися толерантності студентів та дозволили з'ясувати чи товаришують студенти із представниками іншої національної чи етнічної приналежності; відношення студентів до представників інших рас і національностей; їх ставлення до шлюбу між представниками різних національностей, до переселенців в Україні та до біженців, а також ставлення до прояву міжкультурної інтолерантності. Крім того, даний блок містив питання, спрямовані на визначення студентами основних причин конфліктів між представниками різних народів та проектування власних дій у разі спостереження подібної конфліктної ситуації.

Другий блок питань анкети стосувався комунікації студентів. Питання даного блоку дозволили з'ясувати, що відчуває студент, коли у його присутності

люди іншої національності чи іншої етнічної приналежності розмовляють своєю рідною мовою; а також позицію кожного респондента щодо необхідності забезпечувати захист і розвиток регіональних мов чи мов національних меншин.

Третій блок питань анкети стосувався ідентичності студентів. Питання даного блоку були спрямовані на самооцінювання студентами рівня культурної ідентичності до свого етносу; з'ясування міри розуміння респондентами сутності понять «територія Батьківщини» та «національна самосвідомість», їх ставлення до власної національної приналежності. Також питання анкети дозволили з'ясувати чи відчувають студенти відповідальність за долю багатонаціональної полікультурної країни та чи пов'язують своє майбутнє з країною, у якій народилися.

Питання четвертого блоку стосувалися музики як засобу виховного впливу на особистість та дозволили з'ясувати чи проявляють студенти інтерес до творчості у відповідних сферах національної культури; види творчості та музичні жанри, які на думку респондентів, найбільш сприяють пізнанню іншої культури, а також чи віддають студенти перевагу музиці як невербальному засобу міжособистісного виховання.

Питання п'ятого блоку анкети дають можливість з'ясувати чи володіють студенти інформацією про відносини у країні та чи бажають дізнатись більше про різні країни й народи світу, про їх культуру та традиції; визначити джерела отримання даної інформації, а також до якого типу культури себе відносять респонденти.

Розглядаючи сучасний стан виховання студентів, зокрема – методика музичного мистецтва вищої школи, ми виходили з того, що естетичне виховання студентів не залежить від їх спеціальностей, натомість враховували загальні особливості даного вікового періоду зрілої юності та соціальну ситуацію розвитку особистості в ньому (праці Е. Еріксона, Е. Шпрангера, І. Кона, В. Слободчикова).

Обґрунтовуючи теоретичні засади поняття «міжособистісне виховання» ми зауважили, що в українському науковому просторі більше вживають поняття «полікультурне виховання», хоча в його зміст вкладають те, що в Європейському освітньому просторі розуміють як міжкультурне виховання.

Полікультурну вихованість дослідники розглядають як інтегровану якість, яка складається з ряду пов'язаних між собою характеристик. Нас зацікавив підхід Х. Бані-Ісса, яким визначено такі критерії та показники, що характеризують полікультурну вихованість особистості [1]: володіння національною культурою (знання своєї національної приналежності, звичаїв, традицій, символів, відомих представників свого народу); інтеркультурний критерій, що характеризується рівнем інформованості особи про культуру інших народів та мотиваційною спрямованістю вивчення іноземної мови; емоційний критерій (визначається рівнем розвитку в особі толерантності, терпимого ставлення до представників іншої культури).

В. Бойченко визначає полікультурну вихованість як «інтегративну якість особистості, що відображає багатоаспектність її зв'язків на мікро та макрорівні і

включає сукупність полікультурних поглядів, ідей, переконань, почуттів, потреб, цінностей, установок, які виявляються в конкретній поведінці» [3, с. 50].

Полікультурна вихованість, у свою чергу, є результатом «полікультурного виховання», що розглядається як «процес цілеспрямованого й планомірного формування й розвитку світогляду, переконань і почуттів особистості, що ґрунтуються на визнанні багатоманітності культур, збагачує її почуття, формує особливе ставлення до навколишнього світу й людей у ньому і супроводжується сприйманням та осмисленням життєво важливих парадигм буття, перетворенням зовнішніх культурних смислів у внутрішній морально-етичний світ» [1, с. 14].

Натомість в словниковій літературі визначено, що міжкультурність (інтеркультурність) реалізується, коли представники різних культур, національні, етнічні та релігійні групи тощо живуть на одній території, беруть участь у відкритій, регулярній взаємодії, яка відзначається толерантністю, розумінням особливостей стилів життя, цінностей, норм Іншого [2].

На думку І. Беґа, розвиток уміння молодих людей жити в мирі та злагоді має комплексний характер і передбачає виховання певних громадянських, моральних, інтелектуальних та емоційно-вольових якостей особистості. До них належать: розуміння зв'язків і взаємозалежностей всього суцього на землі; повага до всіх народів і цивілізацій; знання історії, здобутків інших народів, їхніх цінностей, традицій і проблем; ознайомлення з тенденціями, взаємодією і взаємозалежностями держав світового співтовариства; переконання, що мирним шляхом, без насильства можна вирішити всі спірні питання – як у нашій країні, так і за рубежем; знання досвіду народної дипломатії; переконання, що будь-яка проповідь несумісності світових ідеологій, релігій і націй – безумство і злочин [2, с. 28–36].

Пізнати й прийняти культуру інших країн, бачити спільне й відмінне в різних культурах, побачити власну культуру очима представників інших країн може тільки та особистість, у якій сформоване розуміння культури свого народу й того, що збагачення цієї культури проходило у процесі взаємодії з культурами інших народів. Беручи за основу цей підхід ми вважаємо, що міжкультурне виховання особистості починається з усвідомлення нею власної етнокультури, визнання цінності культурної традиції етнічних груп світу, що відображається у терпимому ставленні до них. Цілеспрямоване формування міжкультурної вихованості дозволяє особистості вийти за межі власної культури й отримати якості медіатора культур, не втрачаючи власної культурної ідентичності [1].

Аналіз наукової літератури показав, що вихованість визначають як результат виховання та як комплексну характеристику особистості. Таким чином, у нашому науковому екскурсі міжкультурно-мистецька вихованість студента розглядається як інтегрована особистісна якість, що забезпечує здатність до міжкультурної комунікації, міжкультурної ідентичності та прояву міжкультурної толерантності за допомогою засобів мистецтва, зокрема музичного мистецтва [3, с. 49–50].

Використання музичного мистецтва у процесі міжкультурного виховання студентів вищого навчального закладу сприяє інтенсифікації розвитку мотивів до пізнання культури різних країн, когнітивних, емоційно-емпатійних, рефлексивних

рис особистості. Саме тому, у контексті нашого наукового пошуку структура міжкультурної вихованості студента вищого навчального закладу, що формується засобами музики, включає п'ять компонентів, які відображають сутність міжкультурної ідентичності, міжкультурної комунікації, міжкультурної толерантності та специфіку впливу музики на ефективність формування міжкультурної мистецько-естетичної вихованості студентів.

До таких компонентів міжкультурної вихованості належать:

- мотиваційний;
- емоційно-емпатійний;
- когнітивно-ідентифікаційний;
- культурологічно-комунікативний;
- рефлексивно-ціннісний.

Підсумовуючи, констатуємо, що – музику розглянуто як вагомий засіб виховного впливу на духовний світ студента, вона забезпечує всебічний розвиток особистості, спонукає її до морально-естетичних та етичних переживань, у тому числі завдяки тісному взаємозв'язку із засобами морального, розумового та фізичного виховання.

Вплив музики на духовний світ особистості досягається її багатофункціональністю (комунікативна, пізнавальна, соціальна, катарсисна, виховна, сугестивна, компенсаторна, евристична, соціалізуюча, розважальна функції). Завдяки цим функціям та іншим виражальним засобам музика фактично впливає на всі сторони свідомості й діяльності особистості.

Музично-естетичну вихованість студента розглянуто як інтегровану особистісну якість, що забезпечує здатність до міжкультурної комунікації, міжкультурної ідентичності та прояву міжкультурної толерантності. Вона є результатом міжкультурного виховання, зокрема засобами музичного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Корній Л.П. Історія української музики: підруч. для муз. вузів. Ч. 2. Друга половина XVIII ст. Київ: Вид-во М. П. Коць; Харків, 1998. 387 с.
2. Сисоева С. Культурологічні концепти освітології та розвиток полікультурного суспільства. *Неперервна професійна освіта*. 2012. № 1–2. С. 28–36.
3. Токарева А.В. Підготовка студентів до міжкультурної комунікації в контексті формування фахівців-медіаторів культур. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія», 2013. № 2(6). С. 48–52.

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Остафій Галина Павлівна

викладач Львівського коледжу індустрії моди,
Київський національний університет технологій та дизайну,
ostafijgalina@gmail.com

Дистанційна освіта стала викликом в системі освіти, переходом на новий рівень передачі знань, можливістю знаходитись в середині навчального процесу